

Václav Klaus: O budoucnosti naší země a Evropy si nedělám žádné iluze

- CZ24 News | 22. prosince 2019

ČESKO: V průběhu celého roku 2019 narůstalo - naši zemi nesmírně poškozující - nepřátelské dělení společnosti na mlčící většinu a na věčné aktivistické revolucionáře, kteří se stylizují do role majitelů pravdy (a lásky), říká bývalý prezident České republiky.

Velmi si vážím toho, že mám příležitost promluvit na tomto adventním ranním setkání už skoro po dvacáté. Doba a témata se měnily a vyvíjely, já s nimi, ale mé názory zůstávají - alespoň doufám - stejné. Nesdílím často opakovaný bonmot presidenta Zemana, že jen hlupák nemění své názory. Tak jednoduše nesmí člověk eventuální proměnu svých názorů obhajovat. Pevnost a stálost názorů je věcí pozitivní.

Vždy říkáme, že je každý rok jiný, ale ten letošní trochu jiný opravdu je. Vzpomínali jsme, a někteří z nás dokonce i oslavovali, 30. výročí konce komunismu, ale není málo těch, kteří mají pocit, že nám bylo toto výročí ukradeno. Když říkám nám, myslím tím většině občanů České republiky, kterým toto výročí skutečně patří, nikoli těm, kteří si ho pro své osobní politické cíle chtějí přivlastnit. Důvodů ke slavení je dost, ale to se u nás nedělá. Řada lidí naopak využívá výročí tohoto typu k vyjádření své nespokojenosti s výsledkem voleb před dvěma lety a s dnešní vládnoucí garniturou. Tito lidé měli bohužel daleko větší mediální podporu a tím i sledovanost. Vážná analýza období našich třiceti let byla naprostou výjimkou.

V průběhu celého roku 2019 narůstalo - naši zemi nesmírně poškozující - nepřátelské dělení společnosti na mlčící většinu a na věčné aktivistické revolucionáře, kteří se stylizují do role majitelů pravdy (a lásky). Tyto dvě skupiny mají zcela odlišné zájmy a ambice. Legitimně zvolená politická reprezentace státu se nachází někde mezi. Nechtějí je ani ti, ani oni.

Mlčící většina je v podstatě uspokojena již šest let trvajícím ekonomickým růstem a jím umožněným zvyšováním životní úrovně (více než o pětinu), minimální nezaměstnaností (nejmenší v Evropě), evidentním přibližováním se bohatství naší společnosti k průměru zemí Evropské unie (téměř bez povšimnutí prošla zpráva, že jsme v HDP na hlavu předběhli další zemi staré EU - po Řecku a Portugalsku - i Španělsko a že je Itálie na dosah), relativně nízkou sociální nerovností (máme v EU nejmenší rozdíl mezi deseti procenty nejbohatších a nejchudších), atd.

Aktivističtí revolucionáři toto všechno buď nevnímají, nebo to bagatelizují (nebo jsou nad „maličkostmi“ tohoto typu povzneseni). Výsledek demokratických voleb nerespektují a v našich dnešních, už dávno normálních poměrech, na rozdíl od poměrů revolučních, si nechtějí počkat na další volby a na standardní výměnu, eventuálně nevýměnu vlády.

Tento střet, tato „pěna dní“, tak symbolizovaná nedávnou demonstrací na Letné, někomu k úvahám o našem dnešku stačí, někomu nestačí. Mně nestačí. Mne tento rok kromě tisíce dalších věcí motivoval k napsání knížky, ve které se o této „pěně dní“ vůbec nemluví. Její název „30 let cesty ke svobodě. Ale i zpět“ naznačuje skoro vše. Dlouho jsme šli vpřed, ale v jistou chvíli jsme se začali vracet. Toto vracení se, tuto cestu zpět, považuji za dominantní charakteristiku naší současnosti. Pomáhám si symbolikou obráceného velkého U.

Aby nebylo mýlky. Klíčová je správná definice obou os. Řada lidí nechápe mé obrácené U, protože má pocit, že životní úroveň (HDP na hlavu) přesvědčivě roste. O tom však má křivka není.

Máme řadu křivek. Při diskusi naší transformace často hovoříme o tzv. J-křivce, která má na vertikální ose HDP na hlavu a na horizontální ose plynutí času. Když použijeme naše empirická data, tento vývoj sice nemá hladké tvary učebnicové J-křivky, ale svým celkovým vyzněním se k ní blíží. Jsme si vědomi – a seriózně diskutujeme – zakolísání let 1997-1998, importovanou krizi let 2008-2009 a stagnaci let 2012-2013, ale celkový vzestup je evidentní. Od nejnižšího bodu v roce 1992 činil průměrný ekonomický růst v České republice 2,6 %. Díky tomuto ekonomickému růstu jsme se z úrovně 73 % HDP na hlavu vůči průměru zemí Evropské unie v roce 1992 dostali na dnešních 91 %.

Něco úplně jiného je moje obrácená U-křivka, která se od té předcházející odlišuje bohužel i tím, že k ní nemáme žádná jednoduchá empirická data. Na její vertikální ose není HDP na hlavu (snadno změřitelný údaj), ale čtyři zásadní cíle polistopadového procesu – svoboda (S), demokracie (D), tržní ekonomika (TE), národní suverenita (NS).

Tyto čtyři cíle nejsou snadno kvantifikovatelné a už vůbec není možné jim přiřadit relevantní váhy a udělat z této čtveřice jakýsi souhrnný index. Kvalitativního soudu o nich však schopni jsme, resp. musíme se odvážit ho udělat.

Pokles svobody vidím

- v rozsáhlých a stále se rozšiřujících zásazích státu do soukromí občanů;
- v mimořádném nárůstu kontrol a sledování občanů;
- v tom, že stát rozhoduje o zdraví člověka a že mu diktuje jeho životní způsob a životní styl;
- v omezování svobody slova cenzurou nového typu (např. pod záminkou boje proti dezinformacím nebo nenávisným projevům);
- v indoktrinaci dětí a v omezování svobody občanů děti vychovávat;
- ve vnucování jiných hodnot a priorit, než jaké chce svobodný občan (např. v nucení lidí akceptovat diktát planetárního vidění světa či klimatického alarmismu).

Pokles demokracie vidím

- ve zmenšování prostoru, který podléhá demokratickému rozhodování;
- v potlačování demokratických mechanismů pod heslem tzv. nezávislosti různých, nikoli volených orgánů a institucí (typu Ústavního soudu nebo tzv. nezávislých správních úřadů);
- ve zpochybňování demokratických institucí prostřednictvím útoku na jejich symboly a představitele;
- v popírání konceptu demokracie jako vlády většiny vyzdvihováním práv nejrůznějších menšin, kterým o celek nejde;
- v tzv. antidiskriminační legislativě, která znamená aktivistické prosazování rovnosti na úkor všeho ostatního a vytváří klima honu na čarodějnice;
- v diktátu expertního názoru nad svobodou občanské volby;
- v nepřiměřeném vlivu nátlakových „neziskových“ organizací na chod státu a v jejich financování z veřejných rozpočtů;
- ve vytlačování nepohodlných jednotlivců i celých skupin lidí z politického veřejného života.
- v nepřetržitém oslabování parlamentní demokracie prostřednictvím degradace politických stran.

Oslabení trhu vidím

- v nesmírném nárůstu regulací všeho druhu;

- v omezování práva vlastníků rozhodovat o svém majetku;
- v návratu k metodám centrálního řízení (ne-li plánování) ekonomiky;
- v obrovském posílení byrokratických zásahů všeho druhu;
- v regulaci ekonomiky nadměrnou - a jimi nežádanou - ochranou spotřebitele;
- v dotacích, které pokrývají volnou soutěž;
- ve vysoké úrovni daní a ve zneužívání daní k neekonomickým cílům;
- v umělém zdražování energie a základních komodit pod záminkou ochrany klimatu.

Likvidaci národní suverenity vidím

- ve vzrůstající míře rozhodování o nás v Bruselu;
- v šíři a vágnosti pravomocí EU, o nichž lze těžko říci, kde vlastně končí;
- v rozhodovacích procesech EU, kde se po Lisabonské smlouvě jako pravidlo uplatňuje hlasování kvalifikovanou většinou (a jednotlivé státy tedy mohou být přehlasovány), zatímco jednomyslnost je výjimkou;
- v předurčení a kontrole domácí legislativy nadnárodními orgány EU;
- v tom, že většina regulace vzniká mimo demokratickou kontrolu v nadnárodních institucích;
- v prointegračním aktivismu Evropského soudního dvora (např. ohledně našeho odmítání přerozdělování migrantů);
- ve velkopanské povýšenosti nadnárodních orgánů EU vůči členským státům (např. vměšování se do vnitřních záležitostí Polska a Maďarska pod záminkou ochrany právního státu);
- v nesvobodě investičního rozhodování ohledně základních otázek státu (např. v oblasti jaderné energetiky).

Mojí hypotézou je, že tento vývoj - v mých očích jednoznačně nepříznivý - nemá s postojí našich „chvilkařů“ fakticky téměř nic společného. To je zdánlivě jednoduchá, ale velmi netriviální teze. O zhoršování kvality oněch S, D, TE, NS naši „chvilkaři“ nic neříkají. O tom jejich hesla nejsou. Oni bojují s několika jednotlivci, ač v tom náš zásadní problém není.

Ustrojení naší polistopadové společnosti v kontextu Evropské unie je takové, že o vývoji S, D, TE, NS v převážné míře rozhodují zahraniční impulsy, nikoli naše demokraticky zvolené orgány. Západní „kváziprogresivistické“, dnes nemilosrdně vynucované postoje - multikulturalismus, podpora masové migrace, zelené třeštění, nové rovnostářské (téměř komunistické) ambice, transnacionalismus jako zásadní příspěvek k uskutečnění Marxova snu o odumírání státu - k nám pronikají lehce a snadno. Díky mělkosti našich ideových postojů je u nás pro ně nadmíru vhodné latentní prostředí. Masové přijímání těchto postojů je hlavní příčinou toho, jak vypadá druhá polovina naší U-křivky.

Dnešní akci pořádá původně ekonomický týdeník. Proto chci ještě zmínit i některé ekonomické neaktuality. Za naši „pěnou dní“ se totiž skrývají některé významné charakteristiky naší ekonomiky:

- 1.** Patří mezi ně fakticky naprosté vyčerpání zdrojů extenzivního růstu pro naši ekonomiku. Patří mezi ně plná zaměstnanost, patří mezi ně i umělá zaměstnanost, resp. vysávání - v ekonomickém sektoru dobře zaměstnatelných - pracovních sil rozpínavým státem.
- 2.** Patří mezi ně zcela zablokovaná měnová politika, absurdně nízké úrokové sazby, nepružnost zahraničními subjekty vlastněných bank a s tím spojený masový odliv dividend do zahraničí, narůstající zelenání bankovní politiky.
- 3.** Patří mezi ně i procyklická, zbytečně deficitní rozpočtová politika v období relativně rychlého ekonomického růstu. Ta má jen minimální manévrovací prostor díky předurčenosti mandatorních výdajů, které - zcela nesmyslně, téměř „venezuelsky“, jako dárečky voličům - stále narůstají.

Fiskální politika je výlučně pasivně adaptivní, jakkoli nejsem žádným obhájcem aktivistické fiskální politiky.

4. Patří sem i narůstající přeregulovanost ekonomiky, její obrovská legislativní zátěž a tisíce zdánlivých maličností, které ve svém synergickém efektu znamenají novou kvalitu radikálního vpádu politiky do ekonomiky.

O tom všem je moje knížka. Její rukopis byl několika mými přáteli označen za defenzivní, defétistický a pesimistický. S tímto hodnocením nesouhlasím. Mají právo mít z ní takový pocit snad jen ti, kteří se na naši společnost nedívají dostatečně přísně a to trochu si ji idealizují, ale věřím, že je tato knížka svou podstatou trochu jiná.

Jsme v defenzivě. Nevidět to by bylo nalháváním si. Defétistická však moje kniha není, i když neslibuji, že zítra či pozítří bude lépe. Protože nebezpečný charakter dnešní doby většina naší společnosti (chtělo by se mi říci ještě) nevidí, po radikální změně není poptávka. To říci, není defétismus, ale popis reálné situace. Knižka není optimistická ve smyslu jakéhosi povinného optimismu, ale je optimistická v tom, že věří v možnost změny – ale jen za předpokladu našeho plného angažování se v tomto směru. Ne na demonstracích, ale v úsilí o vytvoření kvalitního systému politických stran, které budou změny tohoto typu považovat za svůj cíl a své opodstatnění.

Vystoupení na každoročním Euro Business Breakfast, restaurace Mlýnec, Praha, 10. prosince 2019